

FEJØS STENFISKERFAMILIE DENGANG

af

Jørgen F Jensen, Granstien 1, DK 4944 FEJØ

Gunnar Rasmussen blev født i starten af det 1900 århundrede. Han var gift med Valborg, og de boede på Skovvej 3, Fejø. De fik 12 børn, hvilket ikke var usædvanligt dengang. (rekorden på Fejø havde familien Petersen med 19 børn). Den ældste søn Jens-Emanuel blev født ca. i 1930, og det sidste barn var drengen Per blev født i 1946. Alle børnene gik i Østerby landsbyskole på Brigetvej i Østerby. Dengang var skolegangen kort, 4. klasse var afgangsklassen, for da var børnene 14 år. Derefter blev de straks sendt ud i arbejde, piger oftest som ”ung pige i huset”, dvs. hjalp til/skulle lære husmoderarbejdet. Drengene kom enten ud at arbejde på gårdene, eller kom i lære som håndværker, fisker m.m., da de på sigt skulle tjene til det daglige brød til familien. Børnene var i øvrigt vant til at arbejde, da de kun gik i skole hver anden dag. Længere skolegang mente man ikke dengang var nødvendigt, da det meste arbejde var manuelt.

En ung pige Ellen, arbejdede i huset på nabogården ”Ringgården”. Hun blev senere gift med den ældste søn. Engang var hun med landmandsfamilien til Dyrskue i Maribo. Her købte de alle lodsedler, hvor hovedgevinsten var en grå Ferguson traktor. Den unge pige Ellen vandt traktoren, og det var den første moderne traktor på Fejø, året var ca. 1948. Hun solgte den til landmanden E. Poulsen. Og da bønderne så, hvad den moderne traktor kunne klare, så blev der købt traktorer på Fejø. Ferguson traktoren var en revolution for landbruget, som ellers i flere hundrede år havde klaret sig med heste, til det hårde arbejde i marken. Engang kom der hele 10 stk. nye traktorer til Fejø på én gang. (billede herfra er på Fejø Ø-museum). Selvom der senere kom større modeller, så fortsatte ”den lille” med at være populær på øen bl.a. i Fejøs dengang mange frugtplantager. Før den moderne traktor kom til øen, var der kun et par gamle Fordson-traktorer, og de var på spidse jernhjul, og kunne derfor ikke køre på vejene, og de var ikke særlig mobile. Denne type Fordson-motor sidder også i Fejø-Tromlen, og den er fra 1930. (er udstillet på Herredsvej 199).

I stenfiskerens hus havde de en kedelig oplevelse under den 2.verdenskrig, hvor Danmark var besat af tyskerne. Pludselig dukkede en lastbil med tyske soldater op på Fejø. Formålet var at gennemse stenfiskerens hus, idet man mente, at en ”sabotør” (en onkel fra København) havde gemt sig hos dem. De fandt dog ingenting. Men denne episode skabte en vis bekymring på øen, for hvis besættelsesmagten fik fat i en sabotør, blev han gerne henrettet.

I øvrigt var Fejø ikke særligt berørt af de direkte krigshandlingerne. Men man oplevede de engelske bombefly, som i meget lav højde passerede hen over Fejø, på vej til bombetogter i Tyskland. Et minde herfra blev ”bombehullerne” ved Skalø-dæmningen. Et par dybe huller kunne ses i mange år herefter. Årsagen var, at en engelsk maskine på hjemvejen kastede overskydende ”krudt” i havet mellem Fejø og Skalø. I nattemørket kunne de ikke se dæmningen, så de troede at bomberne blev kastet direkte i havet. Dæmningen blev ikke beskadiget, men flere af de nærmeste huse fik ruderne blæst ud. Læs mere om dette i Kim Hansens hjemmeside www.fejoe.info. Men i dagligdagen led danskerne meget under mangel på fødevarer. Årsagen var, at varer fra udlandet ikke kunne komme til landet, grundet krigshandlingerne. Landmændene forsøgte sig med dyrkning af tobak, ligesom

der blev fremstillet erstatninger for bl.a. kaffe. Der var heller ingen benzin til privatbilerne, så de måtte stå ”opklodset” i garagerne i 5 år.

En anden søn Hans blev født i 1936. Han var en flittig knægt, og i sine skole-fridage (hver anden dag) tog han ung-arbejde hos Fejøs cykelsmed Richard Jensen. Dengang var der meget manuelt arbejde på værkstedet. Bl.a. havde folk normalt ikke penge til, eller mulighed for at købe et nyt cykeldæk, så det gamle blev lappet mange gange. Man skulle selv samle cykeldelene, bl.a. cykelhjul, med eger, lejer osv. Her var han meget fingernem. Ligeledes blev der hentet pakker (reservedele) ved Dampskibs-ekspeditionen i Dybvig. Der var dengang fast skibsforbindelse fra Bandholm. Den gik til Askø, videre til Dybvig og Femø, og samme vej retur. Han var også med til at bygge Fejøs børnemotorcykel i 1948, som nu er udstillet i Fejølø-museum. Denne blev brugt af cykelsmedens drenge, til bl.a. speedway-kørsel, samt med sidevogn til vinter-is-kørsel på ”Skiftet”, (som var den store græseng ved siden af Fejølø Mejeri).

Men da Hans var 14 år og skolegangen slut, skulle han ud at arbejde. De havde familie i København, så han rejste derind. Han fik et job som ”svajer”, dvs et cykelbud, som bragte pakker o.l. rundt i byen. Det foregik gerne på en budcykel eller en den store ladcykel, Long-John. (denne cykeltype blev i øvrigt opfundet af mekaniker Morten R. Mortensen i 1929).

Han blev som 19-årig indkaldt som soldat i det danske forsvar. Og denne soldatertid blev et ”vendepunkt” for ham. Her havde han en lærerig tid, og brugte meget tid på at forbedre sine sparsomme skolekundskaber fra Fejølø-skolen. Han avancerede flere gange, og endte som Major, hvilket var en høj lederstilling. Tog senere sin kones efternavn, Nordstrøm. I sommeren 2016 var han på besøg på Fejølø sammen med sin søn, og de var bl.a. på Fejølø-museum og i øvrigt rundt på øen, for at mindes børneårene på sin fødeø Fejølø.

